

komme til at borttage Betingelserne for, at en Industri i Danmark er ligestillet i Konkurrence med Udlandet; thi naar det, at den samlede Toldindtægt af eu Vare er ringe, og at en vis Fabrik forsynes hele Danmark og maaste producere til Udsælf, er Motiv til at gaa ind paa en søelig Toldnedsættelse, kan man, naar man ikke har undersøgt Sagen nøje, være udsat for at stille en saadan Fabrik lige overfor Udlandet paa en Maade, der ingenlunde gjør Konkurrencen lige — og videre end til at gjøre dette, bør man efter min Overbevisning ikke gaa. Det er desuden klart, at man paa den Maade kommer til at ramme dygtige Fabrikker, kommer til at ramme de Industrier, der drives med store Kapitaler og overlegne Kræfter, medens man opretholder og beskytter Middelmaadigheden, der ikke forhindrer Indførselen her i Landet.

Vil man nu gaa den Vej, jeg anser for den rette, nemlig at fremme denne Sag ved at nedsætte en Kommission, hvori sagkyndige Mænd have Sæde ved Siden af sagkyndige Mænd af Toldafgørelsen, bliver efter min Opfattelse det næsten vigtige Spørgsmaal, der maa overvejes, dette, om Staten ser sig i Stand til at afse nogen Indtægt, thi Sagen maa i Kommissionen og for dens Betragtning stille sig helt forskjellig, efterom man gaar ud fra, at der skal skaffes Staten Erstatning for den Afgang i Indtægter, der fremkommer, eller om man gaar ud fra den modsatte Forudsætning, at Staten kan offre en vis Sum. Her har man nu andre Steder under Forhandlingen af denne Sag ikke haft den samme Betragtning som jeg, idet man nemlig er gaaet ud fra, at man uden al Betænkelighed kunde indlade sig paa en betydelig Toldnedsættelse, naar man kun skaffede sig Erstatning derfor andetsteds, og her kom atter Betsynet til de Ulemper frem. Man støttede sine Reforme i Toldloven væsentlig derpaa, at man maatte fremkalde en Lettelse for de Ulemper og lægge Skatten over paa Andre, der bedre kunde taale den. Naar man fremsætter denne Grundsetning, fæster man i Almindelighed Diet paa de store Fabrikationsvirksomheder, der i det Mindste efter Uvisen give en meget høj Rente, et meget høit Udbytte, men man glemmer derved ganske de andre Fabrikationsvirksomheder, i hvilke ogsaa store Kapitaler ere anbragte, og som give et lidet eller intet Udbytte og maaste ende med Kapitalens Tab. Men hvad man fremfor Alt glemmer, er, at de store Fabrikationsvirksomheder ere de sjeldne Bedrifter her i Landet. Sammenligner man deres Antal med det hele Antal af Arbejdsgivere, vil man finde at det er overmaade ringe, sikkert ikke 10 pCt. af

det hele Antal. Men det store Flertal bliver det, som faar den afgjørende Indflydelse, hvis man omlægger Skatten. Det er muligt, at man kan omlægge Skatterne saaledes, at man uden Fare kan ramme de store Fabrikationsvirksomheder, skjøndt jeg anser det for meget tvivlsomt, men ser man hen til det store Antal Arbejdsgivere, der med lille Kapital leve af deres personlige Arbejde saaledes, at de kunne slaa sig igjennem, og vil lægge Afgiften over paa dem, og venter man, at de skulle bære denne Byrde uden at kny eller foretage Noget derimod, tager man ganske sikkert fejl. Den Arbejdsgiver, paa hvem man lægger nye Byrder, vil nødvendigvis sige til sine Arbejdere: For affordere vi under disse Vilkaar, nu affordere vi under andre, og da maa vel Arbejdernes Fastsættelse falde anderledes. Det kan ikke være Andet for det store Antal Arbejdsgivers Bedkommende, og den Forbedring, man har tænkt paa at tilvejebringe, bliver en Støffelse. Jeg deler i det Hele den Betragtningssaa, som den ærede sidste Taler fremsatte angaaende Nedsættelsen af Told paa Salt og Stenful. Nedsættelsen af Salttolben vil maaste slet ikke udøve nogen Indflydelse paa Arbejderfamiliernes Kaar, thi de kjøbe ikke paa een Gang en Stjeppe Salt — hvis de bruge saa meget om Næret —, men de kjøbe deres Salt i Stillingsvits, og jeg anser det for høist tvivlsomt, om de ville faae mere for Stillingen, naar Tolben er hævet, end nu. Men derimod kan den store Afgang i Indtægter, som paa denne og andre lignende Maader frembringes, ad andre Veie bringe Resultater, som kunne falde tilbage paa Arbejderne og blive sølelige for dem, medens Lettelsen vil være for Intet at regne. Den Vej tror jeg derfor ikke, det kan nytte at betrede for at forbedre Arbejdernes Kaar. Man skal forbedre Arbejdsvirksomheden, bringe Liv og Nøre, træffe hensigtsmæssige Forandringer i Fabrikværet i det Hele, og vi maa da være overbeviste om, at der ogsaa vil ske Forbedringer i Arbejdernes Kaar, men ved direkte Foranstaltninger opnaar man i de fleste Tilfælde Intet eller saare Lidet. Dersom Staten ser sig istand til at opgive en Indtægt, saa maa denne Indtægts Størrelse naturligvis blive Grundlaget for den Forhandling, der vil være at føre om Toldafgifterne. Skulde det være et stort Beløb, Staten ser sig i Stand til at afse, da vil jeg ønske, at det maa blive taget under Overveielse, om det vil give størst Lettelse for Statterne, at man ophæver visse Toldafgifter, eller om man ikke maaste snarere skulde ophæve en anden Skat, som efter min Tro er den,